

وزارت فرهنگ و آموزش عالی

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

پژوهشکده زبان‌شناسی

گروه زبان‌های باستانی

پایان نامه کارشناسی ارشد

بررسی

فکر و نوزده و نذیداد

«اوستا-پسکو»

استاد راهنما: دکتر شهید میرفخرانی

استاد مشاور: دکتر کتایون مرزادپور

پژوهش و گزارش: حمیدرضا دلوند

شهریور ۷۶

تنبیاسی کونگا

« کونگامی گپ »

فهرست مطالب

۳	مقدمه
۱۱	صن
۴۰	آوانوشت
۹۳	ترجمه
۱۵۰	پاداشتها
۱۶۷	واژه نامه
۲۹۵	کتابنامه

کوتاه نوشتها

فعل	ف.	اسم	ا.
قید	قا.	حرف اضافه	ع.ا.
من	م.	حرف ربط	ح.ز.
		جمله	ج.
		زنگ	ز.
		ستاک	س.
		شماره	ش.
		صفحه	ص.

نشانه ها

تمحیح	+	صفت	ص.
توضیح	( )	صفوات	صص.
اضافه	< >	صفت دارن زلی	ص.ا. >
نشان کنین	←	صفت - ضمیر	ص.ض.
		صفت - ضمیر اشاره	ص.ض.ا.
		صفت - ضمیر پرسشی	ص.ض.پ.
		صفت عددی	ص.ع.
		صفت فاعلی	ص.ف.
		صفت مفعولی	ص.م.
		ضمیر	ض.
		ضمیر اشاره	ض.ا.
		ضمیر ربط	ض.ر.
		گزارش	گ.

مقدم

وندیداد

این نام تحریف شده صورت پهلوی: *Widēwdād* است

که خود دگرگون یافته *Vi-daēva-dāta-* اوستایی باشد:

Vi- بیستون؛ ضد *daēva-* اسم، مذکر؛ دیو؛ *dāta-* اسم،

فنی؛ قانون، داد (← *H.M.V. 37-42*).

وندیداد یا قانون صد دیو نام یکی از آئینک اوستای روزگار

ساسانیان می باشد که تا زمان ما به طور کامل حفظ شده است و اینک

عنوانی است برای بیست و دو بخش از اوستای متاخر که بر پایه سنتی

دیرینه هر یک را "فرگرد" می گویند.

بیست و دو فرگرد وندیداد به گونه ای می گیرند برزانه مسائل

فقهی آئین مزدیسنی است که در این میان آئین ها و دستورالعملها^ی

مربوط به پادشاهی و تطهیر آنچه که آلوده می‌شود، از همه برجسته‌ترند.
شاید بتوان گفت درونمایه اصلی این شک چگونگی رهایی از آلودگی‌ها
است. ماهیت کاربردی چنین آیین‌هایی در زندگی روزمره مزدا-
پرستان نه تنها در حفظ این گنجینه گرانبها کارگر بوده است که سبب
گشته تا در ادبیات پهلوی نیز بازتاب گسترده‌ای داشته باشد.
از اینرو افزون بر ترجمه و تفسیر واژه به واژه این شک به پهلوی
— زند و نداد — در ادبیات فارسی میانه با اثر ارزشمندی به نام
«شایست‌ناشایست برمی‌خوریم که پیوندی بس تنگ و نالسننی با
وندیداد دارد و به روشنی تمام خطوط کلی وندیداد را در آن می‌بینیم
وندیداد گذشته از درون مایه اصلی خود گاه مسائل اساطیری
را نیز در برمی‌گیرد. مطالب دو فرگرد نخستین آن — بویژه فرگرد دوم که
به داستان جم، چهره سرشناس اساطیر آریایی، می‌پردازد — گواهی
راستین بر درست‌بودن این گفته است. فرگرد نوزدهم، که در اینجا بررسی

می‌شود، نیز نمونه‌ای دیگر از یکجا جمع شدن فقه و اسطوره در
و ندیدار است .

فرگرد نوزده

مطالب این فرگرد را به دو بخش می‌توان تقسیم کرد:

الف: زرتشت و اهریمن: این بخش اسطوره‌ای بسیار

ارزشمند خود به دو قسمت تقسیم می‌شود: ۱- در بردارنده بندها

۱- ۴ است و به تازش دروچ می‌پردازد؛ دیوی که به فرمان اهریمن برا

کشتن زرتشت تاخت آورد ولی به سبب فرّه زرتشت و سراسیمه "اهو-

نور" ناکام ماند. سپس زرتشت خود با سنگهایی در دست به

سوی "اکومن" دیو پیش می‌رود. بندهای ۴۲ - ۴۷ که در حقیقت

ارامه این قسمت هستند، نیز حکایت از سرخوردگی دیوان در کشتن

زرتشت دارند. ۲- بندهای ۵-۹ را در بر می‌گیرد. مطالب

آن گفتگویی است میان زرتشت و اهریمن: زرتشت خیر نابودی

و چگونگی ازیان بردن آفرینش دیوان را به اهریمن می دهد . اهریمن به او وعده دهد می دهد تا از این کار دست بردارد اما او نمی پذیرد و پیشنهاد اهریمن را رد می کند .

ب : زرتشت و اهوره : این بخش که بیشتر فقهی است ،

گفتگوهای خدا و پیامبر را در بردارد ؛

- بندهای ۱۰ - ۱۶ : زرتشت پس از سرایش "اهونور" و ستایش

اهوره و ایزدان از چگونگی پاک کردن همت و پتریت از شوش می پرسد و

اهوره پاسخ می دهد .

- بندهای ۱۷ - ۱۹ : زرتشت چگونگی بزشی کردن و ستودن

را می پرسد و او پاسخ می دهد .

- بندهای ۲۰ - ۲۵ : پرسش و پاسخ درباره آیین پاک کردن

بهن (جامه) که به همت و پتریت با شوش آمیزد .

- بند ۲۶: پرسش ریاسخ در مورد ترغیب مرد وزن اسو
برای گرفتن زمین و دیگر آفرینش اهورای آن از دروندان است.
- بندهای ۲۷ - ۳۳: درباره سرنوشت روان پس از مرگ.
- بندهای ۳۴ - ۴۳: نیایشهایی از زبان پیامبر برای ایزدان
و آفرینش مزدا آفریده.

کارهای انجام شده

- از زند و نودیداد - نخستین ترجمه سستی این شک - که بگذریم، آثار اوستا شناسان قرن فوزه نخستین کارهایی هستند که در آنها به وندیداد و فرگرد نوده پرداخته اند؛ اشپیل در تفسیر خود برادستان آن را شرح کرده است. در زند - اوستای دارمستر به ترجمه آن بر من فویم. ولف نیز در اثر مشهور خود ترجمه آن را آورده است.
- همچنین رایچلت بندهای ۵ - ۹ و ۲۷ - ۳۲ و هوفمان بند ۲۸ آن را شرح کرده اند. دانشمندان پارسی هند - دسنور هوشنگ و غیره

گور انگلساریا به ترجمه و ویرایش زند و نذیراد پرداخته اند که فرگرد
نوزده را هم در بر می آید.

و نذیراد تاکنون چند بار به فارسی ترجمه شده است که از همه
مهمتر و گویاتر ترجمه محمدعلی داعی الاسلام است و سرانجام تازه ترین
کاری که به فارسی صورت گرفته است ترجمه و شرح واژه بندهای ۲۷-
۳۲ فرگرد نوزده در "بررسی هادفت ننگ می باشد." (← کتابنامه)

روشن گار

گذشته از ارائه متن اوستا، آوانویسی و ترجمه آن؛ متن زند
نیز همراه با آوانویسی و ترجمه، ارائه شده. در این بررسی،
ترجمه و واژه نامه بر پایه واژه نامه اوستایی بارقلبه است.
واژگان زیر ستاک آنها آمده اند و فعلها، صفت‌های مفعولی و
فاعلی در زیر ریشه ضعیف شان. همچنین در برابر عرفات
صرفی زند آن نیز آمده است. در متن گناه به صورت‌های گوناگون

مجبور به برگزیدن گونه‌های دیگر و ازه‌ها شدیم که در این صورت با
نشانه ++ صورت تمجیح شده نشان داده شود.

سیاسگزارى .

در پایان بر خود می‌دانم از همه استادان ارجمند گروه زبانها
باستانی پژوهشگاه که در دوره تحصیل همواره مورد لطف و
مرحمت بی دریغ ایشان بوده‌ام، صمیمانه سیاسگزارى کنم که در
این میان کوشش عزیزانی که مسئولیت این پایان نامه را بر عهده
داشته‌اند و بهترین روزهای تعطیلات تابستانی خود را صرف
خواندن و درحقیقت باز آفرینی دوباره آن کرده‌اند؛ همیشه در
پیش رو خواهم داشت و خود را جاودانه بدانها مدیون خواهم داشت.

شیدر ضادالوند
شهریور ۷۴

۴
عین

الف: اوستا

19.

- 1) ...
- 2) ...

19.

- 1) L4. Jpr. Mfa; ...
- 2) L4.1.2. Ki.10. Bri; ...
- 3) L4.1.2. Ki.10. Jpr. Mfa; ...

- 3) ...
- 4) ...
- 5) ...

nur Mfa ... aber sec. m. — 7) ... Mfa ...
 Mfa (pr. m.). — 8) L4. Ki. Jpr. Mfa; ...
 Bri. Kio. B2; ... Li.

- 1) Bri. Li; ... L4. Jpr. Mfa; ... Ki; ...
- 2) Jpr. Mfa. Li.2. Bri; ... L4. Ki. — 3) L4. Ki. Jpr. Mfa; ... Li.2. Bri. M2. —
- 4) Jpr. Mfa. Li.2. Kio. M2; ... Bri; ... L4. Ki. — 5) Ki. Jpr. Mfa. L2. Bri. M2; ... L4.1. —
- 6) Mfa. L2. Bri; ... Jpr. Mfa. Li.2. Bri. M2; ... L4. (das erste ... pr. m. aus ... oder ... korrigiert); ... Ki. — 7) ...
- 8) Jpr. Mfa. Li. M2; ... L2. Bri. Kio. — 9) L4.1.2. Bri. Kio; ... L4; ... Jpr. Mfa. M2; ... Ki. —
- 10) L4. Ki.10; ... Jpr. Mfa. Li.2. Bri. — 11) L4.1.2. Ki. —
- 12) L4. Ki; ... L4; ... Ki. — 13) L4. Ki; ... Jpr. Mfa. Li.2. Bri. Kio. — 14) L4 hat ... in ... korrigiert. —
- 15) L4; ... Ki.10. Jpr. Mfa. Li.2. Bri.

- 1) L4.2; ... Mfa. Li. M2. — 2) L4; ... Ki. — 3) Ki. Li.2. Bri; ... L4. Jpr. Mfa. — 4) L4.1. Bri. M2 und so auch besser in Vd. 1,9 zu lesen; ... Jpr. L2.

...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...

6 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...

7 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...

O2; Mfa; Ki (aber 3 gestrichen).
 — 5) Mfa. L1.2. Bri; Ki. Jp1; L4. — 6) L4.
 Jp1. Mfa; Ki. — 7) Ki. Jp1. Mfa. L1.2. Bri;
 L4. Kio.

6 1) L4; Ki. — 2) L1.2. M2; Ki; Jp1.
 Jp1. Mfa; L4. Bri. — 3) L4. Ki; Jp1.
 Jp1. Mfa. — 4) Jp1. Mfa. L1.2; L4. Ki.
 — 5) L4; die übrigen. — 6) L4; Ki; Jp1.
 Jp1. Mfa. — 7) L4. Mfa; Ki; Jp1.
 L1.2. Bri. Kio; M2. Dh1. — 8) L2.4. Ki;
 Jp1. Kio; Mfa. L1; Bri. — 9) L1.2. Bri.
 Ki.10; Jp1. Mfa; L4. — 10) Bri. L1. M2;
 L4. Ki.

7 1) deest Jp1. — 2) L4. Ki. Jp1. Mfa; L1.2.
 Bri. Ma. — 3) L4. Ki. Jp1. Mfa; L1.2. Bri. — 4) nur

11

...
 ...
 ...
 ...

...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...

...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...

...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...

Bri — 5) L1. M2. O2; Jp1. Mfa;
 Ki (aber " in " korrigiert); L4.

1) L4. Ki; Jp1. Mfa. L1.2. Bri. — 2) L4. Ki
 und Ma aus korrigiert; Mfa; Jp1;
 L2. Bri. Kio; L1. B2.

1) hier auch L2. Ma. — 2) L4.1.2. Mfa; Jp1;
 Ki hat in korrigiert. — 3) L4.1. Ki. Jp1. Mfa;
 L2. Bri. Kio. — 4) L4.1.2. Bri; Ki.
 Jp1. Mfa. — 5) Ki. Jp1. Mfa; L4.1.2. Bri. Ma.
 — 6) Jp1. Mfa. L2. Bri. Ma. Kio; Ki; L4.
 — 7) L4.1.2. Ki.10; Jp1; Mfa. — 8) L4. Ki;
 Jp1. Mfa. L1.2. Bri. Ma.

1) L4.2. Bri. Kio. Ma. Dh1; Ki; Jp1.
 Mfa. — 2) L4.2. Bri. Kio; Jp1. Mfa. Dh1. — 3) Ki;
 L4.1.2. Jp1. Mfa; cf. Y. 44.1.

...
 ...
 ...:

12 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...:

13 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...

11 1) Jpt.; ... L4.1.2. Ki. Mfa. Bri. — 2) hier alle.
 — 3) L2. Bri. Kio. Dht. Oz; ... M2; ... L4;
 ... Ki. L1. Ba; ... Jpt. Mfa; P.V.; ... —
 4) Ki. Jpt.; ... L4.

12 1) Jpt. Mfa. L2. Bri. M2; ... L4.1. Ki. — 2) Ki.
 Mfa. Bri.; ... L4.1. Jpt.; ... L2. Kio. Ma. — 3) L4.2.
 Jpt. Bri. Kio und Mfa das zweite Mal; ... Ki. Mfa.
 — 4) Ki. Mfa. L2. M2; ... L4.1; ... Jpt. — 5) Jpt.
 Mfa. L2. Bri.; ... M2; ... Ki. L1; ...
 ... L4. — 6) Ki.; ... L4. — 7) Ki.; ...
 Jpt. Mfa. L2. Bri. Kio. M2; ... L4; ...
 ... L1. — 8) Ki. Jpt. L2. Bri. M2; ... Mfa. L1; ...
 ... L4. — 9) Ki.10. L2. Bri. M2; ... L1; L4 hat ...
 in ... korrigiert; ... Jpt. Mfa.

...
 ...
 ...
 ...
 ...

14

15 ...
 ...
 ...
 ...
 ...

15

16 ...
 ...
 ...
 ...

16

13 1) Ki; ... L4. — 2) L4.1. Ki. Jpt. Mfa; ... L2.
 Bri. — 3) wie Par. 9 n. 7. — 4) L4. Ki. Mfa; ... Jpt. —
 5) Ki; ... L4. — 6) L2. Bri; ... L4; ... Ki.

13

14 1) L4.1. Ki. Jpt. Mfa; ... L2. Bri. Kio; ...
 M2. P1. — 2) decat Ki. — 3) desant L4. — 4) Mfa. Jpt.
 L2. Kio schalten ... ein, das in L4.1. Ki und P.V. fehlt.

14

15 1) L4. Ki. Jpt. Mfa; ... L2.2. Bri. Kio. Ma.
 Dht. Oz. — 2) Ki etc.; ... L4. — 3) Ki; ...
 L1. M2; ... L4; ... L2. Bri. Kio; ... Jpt. Mfa.
 — 4) L2. Bri. M2; ... Ki. Jpt. Mfa; ...
 ... L4. — 5) Jpt. Mfa. L1.2. Bri. Ma. Kio; ...
 L4. Ki. — 6) Ki.10. Mfa. L2; ... Jpt.; ... L4.

15

16 1) Ki; ... L4. — 2) L4. Mfa; ... Ki.
 Jpt. — 3) L4. Ki; ... Mfa. Jpt. — 4) Ki schaltet hier

16

...
...
...

17 ...
...
...

18 ...
...
...
...

19 ...
...
...
...

6) K1; ...
7) alle statt ...
1) L1.2. Bri. K10. M2 und L4, aber hier ...
2) Jp1. Mfa. Li.2; ...
3) L4.1.2. K1. Bri.; ...
4) Jp1. Mfa und L4 pr. m. aus ...
5) L2. Bri. Dh1. K10; ...
6) L4.1.2. Jp1. Bri. K10; ...
7) K1.10. Jp1. Li.2. Bri. M2; ...
8) Jp1. Mfa. M2; ...
9) Y. 27.14.

1) alle, nur Jp1 ...
2) ...
3) alle, nur K1 ...
4) Jp1. Mfa; der Rest ...
5) L4.1. K1. Jp1. Mfa. M2; ...
6) ...

...
...
...

20 ...
...
...
...
...

21 ...
...
...
...
...

22 ...

6) K1; ...
7) L4. K1. Jp1. Mfa; ...
8) L4.2. Mfa. Bri.; ...
9) L4.1.2. K1. M2; ...
10) K1. Jp1. Mfa. M2; ...
11) K1. Jp1. Mfa; ...
12) L4.1.2. K1. Jp1. Mfa. Bri.; ...
13) L4. K1. Jp1. Mfa; ...

1) ...
2) L4.2. Bri. M2; ...
3) L4.1.2. K1. Bri.; ...
4) L4.1.2. K1. Jp1; ...
5) L4. K1. Pr.; ...
6) ...

1) L4. K1; ...
2) L4.1.2. K1; ...
3) K1; ...
4) alle, nur Jp1 ...
5) L4. K1. Mfa; ...
6) ...

וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד
 וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד
 וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד
 וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד

23 וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד
 וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד
 וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד
 וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד
 וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד
 וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד

24 וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד
 וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד
 וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד
 וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד
 וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד

25 וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד

22 1) Mfa. L2. Bri. Kio; רְעִיבִיבִיבִיבִיבִי L4.1. Ki. Jpi. —
 2) Ki. Bri; רְעִיבִיבִיבִיבִיבִיבִי L4; רְעִיבִיבִיבִיבִיבִיבִי L1.2. M2. O2.
 Kio; רְעִיבִיבִיבִיבִיבִיבִיבִי Jpi; רְעִיבִיבִיבִיבִיבִיבִי Mfa. — 3) L4.
 Ki; רְעִיבִיבִיבִיבִיבִיבִי Jpi. Mfa. L2. Bri. — 4) L4. Ki. Jpi. Mfa;
 רְעִיבִיבִיבִיבִיבִיבִיבִיבִי L1.2. M2. O2. Kio. — 5) L4 (das erste — über
 der Linie).1.2. Bri; רְעִיבִיבִיבִיבִיבִיבִי Jpi. Mfa; רְעִיבִיבִיבִיבִיבִי K1. — 6) alle,
 nur Ki רְעִיבִיבִיבִיבִיבִיבִי — 7) L4. Ki. Mfa; רְעִיבִיבִיבִיבִיבִי P1; רְעִיבִיבִיבִיבִיבִיבִי
 רְעִיבִיבִיבִיבִיבִיבִיבִיבִי Jpi. L1; רְעִיבִיבִיבִיבִיבִיבִיבִי L2. Bri. Kio. M2. O2. —
 8) Mfa. L1.2. Bri. Kio; רְעִיבִיבִיבִיבִיבִיבִיבִי L4. Jpi; רְעִיבִיבִיבִיבִיבִיבִיבִי K1.
 23 1) L4. Ki; רְעִיבִיבִיבִיבִיבִיבִי Jpi. Mfa. — 2) Mfa. Jpi. L2. Bri;
 רְעִיבִיבִיבִיבִיבִיבִיבִי K1; רְעִיבִיבִיבִיבִיבִיבִיבִי L4. — 3) Jpi. Mfa; רְעִיבִיבִיבִיבִיבִיבִי
 רְעִיבִיבִיבִיבִיבִי K1; רְעִיבִיבִיבִיבִיבִיבִיבִי L4.1.2. Bri. Kio. M2. O2. — 4) רְעִיבִיבִיבִיבִיבִיבִי
 רְעִיבִיבִיבִיבִיבִיבִי L4. Ki. — 5) desunt Ki, in L4 sec. m. —
 6) Jpi hat pr. m. רְעִיבִיבִיבִיבִיבִיבִי, sec. m. in רְעִיבִי
 7) L4.4. Bri. Kio. O2; רְעִיבִיבִיבִיבִיבִיבִי Jpi. Mfa. M2; רְעִיבִיבִיבִיבִיבִיבִיבִיבִי
 K1 (1 über der Linie).
 24 1) L4.2.2. Ki; רְעִיבִיבִיבִיבִיבִיבִיבִי Jpi. Mfa. — 2) Jpi. Mfa. L1.2.

וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד
 וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד
 וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד
 וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד

26 וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד
 וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד
 וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד
 וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד
 וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד
 וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד

27 וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד
 וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד
 וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד
 וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד וְנִלְמַד

Bri; רְעִיבִיבִיבִיבִיבִיבִי L4. Ki. Pi. — 3) L4. Jpi. Kio; רְעִיבִיבִיבִיבִיבִיבִי
 Mfa; רְעִיבִיבִיבִיבִיבִיבִי K1; רְעִיבִיבִיבִיבִיבִיבִי L1.2. Bri. M2. — 4) de-
 sunt Ki, aber übersetzt. — 5) L4.1. Mfa. M2; רְעִיבִיבִיבִיבִיבִיבִי Jpi.
 O2. — 6) Jpi. Mfa. L4; רְעִיבִיבִיבִיבִיבִיבִי K1; רְעִיבִיבִיבִיבִיבִיבִי L2.
 Bri. Kio. M2.
 1) cf. Par. 23 n. 1. — 2) Jpi. Mfa; רְעִיבִיבִיבִיבִיבִיבִי L4. Ki.
 — 3) רְעִיבִיבִיבִיבִיבִיבִי L4. — 4) L4; Ki etc. רְעִיבִי
 1) L4. Ki; רְעִיבִיבִיבִיבִיבִיבִיבִי Jpi. Mfa. — 2) L1.2. Kio. B2.
 O2 (einmal); so und רְעִיבִיבִיבִיבִיבִיבִיבִי Dht; רְעִיבִיבִיבִיבִיבִיבִי K1. Jpi.
 Mfa. Bri. M2 (einmal). O2 (zweimal) und L4 im (צ.; רְעִיבִיבִיבִיבִיבִיבִי
 L4 (das erste Mal). M2 (zweimal). — 3) רְעִיבִיבִיבִיבִיבִיבִי L4. — 4) K1;
 רְעִיבִיבִיבִיבִיבִיבִי L4.1.2. Bri; רְעִיבִיבִיבִיבִיבִיבִי Jpi. Mfa. — 5) Jpi. Mfa; רְעִיבִיבִיבִיבִיבִיבִיבִי
 רְעִיבִיבִיבִיבִיבִיבִי L4.1.2. Ki. Bri. M2. — 6) Jpi. Mfa. L2. Kio;
 רְעִיבִיבִיבִיבִיבִיבִי M2; רְעִיבִיבִיבִיבִיבִיבִיבִי L4.1. Ki. O2. — 7) Ki. L4; רְעִיבִיבִיבִיבִיבִיבִי
 Mfa; רְעִיבִיבִיבִיבִיבִיבִי Jpi. — 8) Ki; רְעִיבִיבִיבִיבִיבִיבִיבִי L4; רְעִיבִיבִיבִיבִיבִיבִיבִי P1;
 רְעִיבִיבִיבִיבִיבִיבִיבִי L2. Bri. Kio. Dht. M2; רְעִיבִיבִיבִיבִיבִיבִיבִיבִיבִי Jpi. Mfa;
 רְעִיבִיבִיבִיבִיבִיבִיבִיבִי L1.

28 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39

30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39

1) Ls. Bri. Kto; ... Mz; ... L4; ... Jp1; ... Mfa. — 2) Ki. Mfa. L1.2; ... Kto; ... L4. — 3) Jp1. L1.2. B2; ... Bri. Kto; ... L4; ... Ki. — 4) alle, nur L4 ... Ki ... — 5) Ki. Jp1. Mfa. L4; ... L4 (hier ... über der Linie). — 6) L4. Ki. Jp1; ... Mfa (pr. m.). — 7) L4. Jp1. Mfa; ... Ki. L1.2. Ma. — 8) alle, nur L4 ... — 9) L1.2. Bri. Ma; ... L4. Ki; ... Jp1. Mfa. — 10) Jp1. Mfa. L1.2; ... Ki; ... L4. — 11) Jp1. Mfa (cf. P.V. und Vd. 18,19); ... L4. Ki; ... Bri. Kto. Ma. — 12) alle, nur K1 ... — 13) Ls. Bri. Dhr. Kto. Ma und nach P.V.; ... L4.1. K1. B2; ... Jp1. Mfa. — 14) Jp1. Mfa. L2. Kto. Ma. O2 und nach P.V.; ... B2; ... Bri; ... Ki; P.V.; ... L4. Ki; ... Jp1. L1.2. Bri. M2. Kto; ... Mfa. — 15) Ki. Jp1. Mfa. L1; ... L4 (mittleres ... über der Linie, aber pr. m.). — 16) Bri. M2. O2. B2. — 17) Ki; ... L4; ... Jp1. Mfa. L1. Bri. — 18) L1.2. Bri. Kto. M2 und P.V.; ... Jp1. Mfa; ... L4. Ki. — 19) Jp1. Mfa. L2. Bri. Kto; ... L4; ... Ki. — 20) L4.3. Bri. Kto. Ma; ... Jp1. Mfa; ... Ki. — 21) L1.2. Bri; ... L4; ... Mfa. Jp1 (hier das letzte 'aus' korrigiert); ... Ki. —

3) ... Jp1. — 4) Bri. L1.2. M2; ... L4. Ki.10; ... Jp1. Mfa. — 5) L4.1.2. Ki; ... Jp1; ... Mfa. — 6) Mfa; ... L4. Ki. Jp1. — 7) L4; ... Ki. — 8) ... L4. Ki. — 9) L4. Ki. Ma. P1 schalten ... ein, das in Jp1. Mfa. L1.2. Kto und P.V. fehlt. — 10) Jp1. Mfa. L1.2. Bri. Kto. M2; ... L4; ... Ki. — 11) alle, nur L4. Ki ... — 12) L4. Ki; ... Ls. Bri. Ma; ... Jp1. Mfa. L1. — 13) L4. Ki. Jp1. Mfa; ... L1.2. Bri. Ma. O2. — 14) ... L4. Ki. — 15) ... L4 (sec. m. ist ... vor ... hinzugefügt); ... Mfa. — 16) Jp1. L1.2. Bri. Kto; ... Mfa; ... Ma. B2; decet L4. Ki, aber in P.V. übersetzt; in Dhr wieder ausgestrichen. — 17) Ki. L1 und L4 pr. m., sec. m. ... (so P1); ... Ls. Kto. Ma. O2; ... Bri; ... Jp1. Mfa. — 18) Ki. Jp1; ... Mfa; ... L4. B2; ... L1.2. Ma. O2; ... Kto; ... Dhr; ... Bri. — 19) L4. Jp1. Mfa. B2; ... Ki; ... Bri. L1.2. Kto. Ma; in P.V. ist dieses Sätzchen nicht übersetzt. — 20) nur L4 ... — 21) Jp1; ... Ls. Bri. M2. Kto; ... L1; ... Mfa; ... L4. Ki. — 22) L4. Ki. Mfa; ... Jp1. L1.2. Bri. — 23) Ki; ... L4; ... Mfa. — 24) L4. Ki. Jp1. Mfa; ... L1.2. Bri. — 25) L1.2.4. Bri; ... Jp1. Mfa; ... Ki.

1A